

скоро изашла. Довољно је да наведем имена најважнијих: Петар Јанковић, Јован Ердељановић, Павле Вујевић, Риста Николић, Јевто Де-дијер, Боривоје Ж. Милојевић, Недељко Кошанин; на жалост неколико од њих није међу живима.

Заслужило би да се детаљније простудира рад Цвијића као политичара и националног радника. Цвијић није био никада активни политичар, никада није био посланик у Народној Скупштини, није био министар нити посланик на страни. Но поред свега тога његов утицај на политичке циљеве српскога народа и на дизање народнога духа за велике задатке био је и до данас је веома велики — несумњиво много већи но што би то признали политичари од позива.

У свима великим националним питањима има Цвијић врло важан глас већ више од четвртине столећа. Он се није плашио ни тугаљивијих проблема и умео је на њих упозорити и у својим стручним радовима као и у својим говорима и чланцима, одређеним за ширу јавност. Често се обраћао и на светски форум са својим објашњењима о великим националним и политичким проблемима српскога народа, а чешће је то чинио у питању македонском и у питању изласка Србије на море.

И за време светскога рата и у припремама за конференцију мира била је врло велика Цвијићева улога на изради и сређивању научнога материјала за јужнословенску тезу. По своме повратку из Париза врло интензивно ради на испитивању јужнословенских области раније Аустро-Угарске, и корисно и благотворно утиче у корист народнога јединства.

Његова популарност у народу је врло велика; и приликом најуморнијих путовања нађе времена да поразговара са људима, са којима се сретла на путу, и, ја сам се уверио, његово схватање душе и разумевање потреба народних је збиља невероватно. Какав интерес има Цвијић за шире проблеме словенске узајамности на културном и научно пољу најбоље показује тај факат, да за сазивање првог конгреса словенских географа и етнографа у Прагу највећа заслуга припада њему.

Био је скоро међу нама као почасни председник тога конгреса.

(Из дела *Balkánské Otázky, Praha 1924*,
превео Д-р Милорад Драгић)

Д-р Јиржи Данеш
проф. Универзитета у Прагу.

2. Прослава јубилеја на Универзитету у Београду

18. октобра 1924. године Универзитет, Географско Друштво и Географски Институт Универзитета заједнички одржаном седницом у свечаној сали старог Универзитета прославили су 35-годишњицу научног рада Г. Јована Цвијића.

Ова је манифестација била видан знак признања научнику и наставнику који је овим трима установама био најистакнутији члан, оснивач и еминентни вођ, и посветио им цео свој живот. Али су и многе друге установе преко својих представника изразиле своје признање човеку који их је годинама помагао делом и саветом. Прослава је, најзад, била искрена и спонтана манифестација целе нације, која је

славила јубилеј свога члана који је не само себи стекао завидно место на међународном научничком форуму, него који је и својим радovima на проучавању нашег народа учинио врло много да страни свет упозна наш народ у његовим битним душевним и физичким особинама, и правилно схвати његове велике тежње.

Седницу је отворио г. *Павле Појовић* ректор Универзитета прочитавши писмо Њ. В. Краља, који, спречен да лично дође, шаље топлу честитку слављенику.

По том г. Поповић у име Универзитета поздравља Г. Цвијића као наставника и ректора. И као наставник и као ректор он је учинио врло много за напредак нашег младог универзитета. Као одличан наставник он од првог момента даје својим предавањима научни карактер, и образује велики број сарадника. Поред тога он управо установљава катедру научне географије, оснива Географски Институт и Географско Друштво. Те су тековине везане искључиво за личност Г. Цвијића, и те тековине стоје на великој висини. Не мања је његова заслуга као ректора. У том својству он је оснивач многих нових установа и иницијатор нових закона. На томе положају он је много урадио на узорном уређењу нашег Универзитета.

Г. *Недељко Кошанин* професор Универзитета и члан Академије Наука у име Српске Краљ. Академије, којој је Г. Цвијић председник, поздравља га, желећи му на првом месту дуг и срећан живот који ће, вели, сигурно бити испуњен научним радом, као што је кроз 35 година био раскошно испуњаван научним резултатима. „Имам сем тога у име Академије да ставим палмову грану на оне многобројне и драгоцене тековине Вашег труда и Вашег духа којима сте задужили географику науку и нашу земљу“. Износи даље да је Г. Цвијић један од најсрећнијих и најплоднијих писаца на пространој области географије. Проучавајући разноврсне проблеме Балканског Полуострва он је указао на многобројне појаве општег значаја. У проучавању Балканског Полуострва Г. Цвијић је свуда просецао пут и оставио сјајан траг свога оштроумља и посматрачког дара улазећи у разноврсне проблеме, за шта је била потребна ретка способност. За дивљење је, вели, његова способност брзе духовне прераде разновродног материјала у научне резултате. Дуг низ година он у својим рукама држи нити свих грана географије Балканског Полуострва. Тај тако разноврсани и напорни рад као да га не замара, интерес и нагон за рад код њега, на срећу географске науке, не малаксава. После рата када смо се вратили у отаџбину и затекли пустош у свима нашим научним установама, страховало се, да се због ратних напора не изгуби вера у своју снагу, тако потребну за гигантски посао обнављања и подизања. „Али видимо Вас међу првима, како не подајући се песимизму, дижете из рушевина комад по комад, свој завод, Географско Друштво, Гласник; то чините заједно са другима у Академији, на Универзитету и другим местима“. Видимо Вас одмах и на научним путовањима и конгресима а уз то стално публикујете нове научне резултате. Лако је, каже даље, разумети онај полет и енергију у млађим годинама кад у овим годинама показујете толику снагу. Генерације које за нама долазе, треба да знају да су Г. Цвијићеве екскурзије по Балканском Полуострву по смелости, тешкоћама и опасностима по живот највеће херојство за које је човек способан. Читање Г. Цвијићевих радова је право уживање, јер они не одају само оштроумног посматрача и великог географа него и писца велике опште и књижевне културе. Завршава свој поздрав: „Нека би

Ваш сјајни дух још дуго расветљавао научну област, а топлина Ваше душе загревала и наше млађе генерације“.

Генерал г. *Сш. Бошковић* п. председник Географског Друштва поздравља га у име тог друштва као председника и оснивача друштвеног. Излаже његов рад на оснивању друштва и врло плодан рад у друштву. Истиче видне успехе Географског Друштва под вођством Г. Цвијића, друштва чији су радови познати данас не само нашем и словенском свету већ и научницима осталих културних народа. Од самог постанка рад Географског Друштва кретао се у главном у кругу разноврсних географских проблема „из области наших земаља, нашега народа и нашег поднебља“. Најзад завршава поздрав речима: „Скоро у вечитој борби за своју егзистенцију, наш народ је већ познат са своје бруталне силе и моћи; али сте Ви, слављениче, један од оних културних и научних раденика народа нашега, који су разбили страшну забладу о инфериорности једне расе, која је и Вашом снажном научном мишицом пробила брану, кроз коју је и наш народ могао ући у коло културних народа Европе.“

Г. *Бор. Ж. Милојевић*, ванредни професор географије, и већ од више година сарадник Г. Цвијића, оцртава научну личност Г. Цвијића, излажући хронолошки и по групама његове радове, и нарочито истичући вредност његових резултата за општу географску науку. Излаже све географске струке на којима је Г. Цвијић радио и дао резултате од велике научне вредности (карст, глацијацију, тектонику, стару маринску и језерску пластику, флувијатилни рељеф, антропогеографију и т. д.). Нарочиту пажњу посвећује раду Г. Цвијића на проучавању наших земаља и нашег народа, и истиче велики национално-политички значај тих радова¹.

Михаило С. Радовановић, суплент II. беогр. гимназије, као представник свршених ученика г. Цвијића из најмлађе генерације, износи утиске које је г. Цвијић оставио на њих као наставник.

Г. *Павле Вујевић*, професор Универзита, приказује Г. Цвијићу *Зборник радова* који су му посветили сарадници и пријатељи.

Г. *Павле Вујевић* чита по том честитке председника владе и преседника скупштине.

Г. *Цвијић* се захвалио свима кратким, једрим говором у коме је изнео идеје које су га руководиле у раду².

Тога дана Г. Цвијић је добио велики број честитака од истакнутијих научника и научних друштава из земље и са стране.

Сима М. Милојевић.

¹ Говор г. Милојевића штампан је у *Просвешном Гласнику* свеска за октобар 1924. год.

² Говор г. Цвијића штампан је у *Срп. Књиж. Гласнику*, свеска од 1. новембра 1924. год.